

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI VALTIONAVUSTUKSESTA YRITYS- TOIMINNAN KEHITTÄMISEKSI VUOSINA 2021–2028 ANNETUN VALTIONEUVOS- TON ASETUKSEN (895/2021) MUUTTAMISESTA

1. Tausta

Valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetun lain (758/2021, jäljempänä myös ”*yritystukilaki*”) 2 luvussa säädetään yrityksen kehittämisavustuksesta. Yritystukilain 7 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisen edellytyksistä ja sovellettavista valtiontukisäännöistä ja lain 8 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista, kustannusmalleista ja avustuksen määrästä. Valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetun valtioneuvoston asetuksen (895/2021, *yritystukiasetus*) 8 §:ssä säädetään investointiin myönnettävän avustuksen enimmäismäärästä.

Yritystukiasetuksen voimassa oleva tukialueita ja investointiin myönnettävän avustuksen enimmäismäärää koskeva sääntely perustuu vuoden 2021 loppuun asti voimassa olleisiin EU:n komission antamiin aluetuen suuntaviivoihin, Suomen aluetukikarttaan vuosille 2014–2021 sekä alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa tarkoitetuista tukialueista vuonna 2021 annettuun valtioneuvoston asetukseen (795/2021, *tukialueasetus*), joka vastaa sisällöltään alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa tarkoitetuista tukialueista annettua valtioneuvoston asetusta (445/2014). Komissio on antanut uuden tiedonannon alueellisia valtiontukia koskevista suuntaviivoista (2021/C 153/01, *aluetuen suuntaviivat*), jotka tulivat voimaan 1.1.2022 alkaen. Näiden suuntaviivojen perusteella on annettu kansallisesti uusi aluetukikartta, jonka komissio on hyväksynyt. Aluetukikarttaan perustuen on valmisteltu myös uusi Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittikan toimeenpanosta annetussa laissa tarkoitetuista tukialueista vuosina 2022 - 2027 annettu valtioneuvoston asetus (467/2022, ”*tukialueasetus*”), minkä vuoksi on tarpeen muuttaa yritystukiasetuksen 2 §:n 4 ja 5 kohdan sisältämät viittaukset edelliseen tukialueasetukseen (795/2021) viittauksiksi voimassa olevaan tukialueasetukseen (467/2022).

Aluetuen suuntaviivoissa määritellään muun muassa alueelliseen investointitukeen sovellettavat tuen enimmäisintensiteetit. Suomessa tukialueet kuuluvat aluetuen suuntaviivoissa tarkoitettuihin ennalta määriteltuihin ja ennalta määrittelemättömiin c-alueisiin sekä muihin alueisiin. Tuen enimmäisintensiteetti voi aluetuen suuntaviivoissa määräytyä tavoin vaihdella riippuen siitä, onko kyse ennalta määritellystä vai ennalta määrittelemättömästä c-alueesta vai muusta alueesta. Ennalta määritellyillä tukialueilla tarkoitetaan alueita, jotka täyttävät tietyt määritetyt edellytykset ja jotka jäsenvaltio voi sen vuoksi nimetä c-alueiksi ilman lisäperusteluja. Ennalta määrittelemättömillä alueilla tarkoitetaan alueita, jotka jäsenvaltio voi oman harkintansa mukaan nimetä c-alueiksi sillä edellytyksellä, että se osoittaa kyseisten alueiden täyttävän tietyt sosioekonomiset kriteerit. Suomessa ennalta määriteltäviä c-alueita ovat Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Kainuu ja Pohjois-Pohjanmaa. Ennalta määrittelemättömät c-alueet määritellään Suomen aluetukikartassa.

Ennalta määrittelemättömiä c-alueita, jotka jakavat maarajan ETA:n tai Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) ulkopuolisen maan kanssa ovat Etelä-Karjalan maakunnasta Imatra, Parikkala, Rautjärvi ja Ruokolahti sekä Kymenlaakson maakunnasta Miehikkälä ja Vironlahti. Aluetuen suuntaviivojen BKT-kriteerin perusteella ennalta määrittelemättömiä c-alueita ovat Keski-Suomen maakunnasta Jämsä, Joutsa, Luhanka, Keuruu, Multia, Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi ja Viitasaari; Etelä-Pohjanmaan maakunnasta Alavus, Kuortane, Ähtäri, Alajärvi, Evi-järvi, Lappajärvi, Soini ja Vimpeli; Päijät-Hämeestä Hartola, Heinola, Padasjoki ja Sysmä sekä Pirkanmaan maakunnasta Kuhmoinen, Juupajoki ja Mänttä-Vilppula.

Aluetuen suuntaviivojen jaksossa 7.4. määritellään alueelliseen investointitukeen sovellettavat tuen enimmäisintensiteetit, joista c-alueiden enimmäisintensiteetit määritellään alajaksossa 7.4.2. Aluetuen suuntaviivoissa määriteltyt Suomessa sovellettavat tuki-intensiteetit pienelle, keskisuurelle ja suurelle yritykselle ovat seuraavat:

	Pieni yritys	Keskisuuri yritys	Suuri yritys
Ennalta määriteltyt c-alueet (harva asutus) sekä ennalta määrittelemättömät c-alueet joilla maaraja ETA:n tai EFTA:n ulkopuolisen maan kanssa (I tukialue)	40	30	20
Muut ennalta määrittelemättömät c-alueet (II tukialue)	35	25	15
Muut alueet (III tukialue)	20	10	-

Aluetuen suuntaviivoissa määriteltyt enimmäisintensiteetit ovat I ja II tukialueella 5 prosenttiyksikköä korkeammat kuin aluetuen suuntaviivoissa 2014–2021. Muiden alueiden osalta tuen enimmäisintensiteetti on samalla tasolla kuin vuosille 2014–2021 annetuissa aluetuen suuntaviivoissa. Yritystukiasetuksen säännöstä investointeihin myönnettävä avustuksen enimmäismäärästä ehdotetaan muutettavaksi siten, että avustuksen enimmäismääriä korotettaisiin vastaamaan voimassa olevissa aluetuen suuntaviivoissa määriteltyjä enimmäisintensiteettejä.

2. Ehdotetun asetuksen sisältö

Ehdotetaan, että valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 4 ja 5 kohta ja 8 § muutettaisiin.

2 § Määritelmät

Pykälän 4 kohdassa määritellään I tukialue ja 5 kohdassa II tukialue. Mainittuihin 4 ja 5 kohtaan tehtäisiin uuden tukialueasetuksen voimaantulosta johtuvat muutokset siten, että kohdissa oleva viittaus muutettaisiin koskemaan uutta tukialueasetusta.

8 § Investointiin myönnettävän avustuksen enimmäismäärä

Pykälässä säädetään investointiin myönnettävän yrityksen kehittämisavustuksen enimmäismääristä tukialueittain erikseen pienelle, keskisuurelle ja suurelle yritykselle

myönnettävän kehittämisavustuksen osalta. Investointiin myönnettävän avustuksen enimmäismäärät tarkistettaisiin siten, että ne vastaisivat uudistetuissa Euroopan komission alueellisten valtiontukien suuntaviivoissa (komission tiedonanto 29.4.2021, 2021/C 153/01) määriteltyjä alueellisen tuen enimmäisintensiteettejä.

Investointiin myönnettävän avustuksen enimmäismäärät porrastettaisiin jatkossakin tukialueittain sekä yrityksen koon perusteella. Porrastus perustuu komission alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen nojalla hyväksymään Suomen aluetukikarttaan. Komissio on 2.6.2022 hyväksynyt Suomen aluetukikartan vuosille 2022–2027. Aluetukikartassa määritellään, millä alueilla Suomi saa myöntää alueellista investointitukea Euroopan unionin valtiontukisääntöjen nojalla. Lisäksi aluetukikartassa vahvistetaan tukialueilla pienille, keskisuurille ja suurille yrityksille myönnettävän avustuksen enimmäismäärät.

Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan 11.7.2022.

3 Ehdotuksen vaikutukset

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetulla muutoksella ei arvioida olevan vaikutuksia viranomaisten toimintaan.

Vaikutukset yritysten toimintaan

Investointiin myönnettävän yrityksen kehittämisavustuksen enimmäismäärien korottamisen nykyisistä enimmäismääristä arvioidaan vaikuttavan jonkin verran yritysten hankkeiden toteuttamiseen joko niin, että hanketta ei toteutettaisi suunnitellusti lainkaan ilman korotettua avustusta tai korotetun avustuksen myöntäminen mahdollistaisi hankkeen toteuttamisen laadullisesti korkeatasoisempana, laajempaan tai nopeammassa aikataulussa.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetulla asetusmuutoksella ei ole vaikutuksia, jotka kasvattaisivat yrityksen kehittämisavustuksiin tai toimintaympäristön kehittämisavustuksiin osoitetun määrärahan tarvetta, eikä asetusmuutos edellytä näihin avustuksiin osoitetun myöntövaltuuden kasvattamista. Kehittämisavustukset myönnetään annetuissa talousarviossa hyväksytyjen määrärahojen puitteissa. Avustukset myönnetään momenttien 32.30.42 (yritysten kehittämishankkeiden tukeminen) ja 32.30.64 (EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin) varoista.

4 Valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusehdotus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä.

Ehdotettu asetus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

Ehdotuksesta pyydettiin lausunnot maa- ja metsätalousministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä sekä Etelä-Savon, Hämeen, Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, maakuntien liitoilta, Finnvera Oyj:ltä sekä Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandilta. Lisäksi lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi -sivustolla.

Lausunnon antoivat Suomen maakuntajohtajat, Etelä-Karjalan liitto, Etelä-Pohjanmaan liitto, Kainuun liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Keski-Suomen liitto, Lapin liitto, Pirkanmaan liitto, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Savon liitto, Uudenmaan liitto sekä FiBAN Finnish Business Angels Network ry.

Maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa asiassa.

Lausuntopalauteessa suhtauduttiin myönteisesti ehdotettuun investointiin myönnettävän yrityksen kehittämisavustuksen enimmäismäärien korotukseen.

Etelä-Karjalan liiton lausunnossa katsottiin, että tukialuekarttaa tulisi korjata ja laajentaa I- ja II-tukialueita vastaamaan nykytilaan, kun otetaan huomioon muun muassa Ukrainassa käytävän sodan vaikutukset yritysten toimintaan itärajalla. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa tältä osin, että nyt valmisteltavana olevalla asetuksella ei määritellä tukialueita, vaan ainoastaan tukien enimmäismäärät I-, II- ja III-tukialueilla. Tukialueet määritellään alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa tarkoitetuista tukialueista vuosina 2022–2027 annetussa valtioneuvoston asetuksessa (467/2022).

Maakuntien liittojen antama lausuntopalaute kohdistui erityisesti toimintaympäristön kehittämisavustuksen enimmäismäärän korottamista koskevaan muutosehdotukseen. Lausuntopalauteessa katsottiin, etteivät toimintaympäristön kehittämisavustuksen enimmäismäärään esitetyt muutokset ole hyväksyttäviä.

Maakuntien liittojen lausunnoissa todettiin muun muassa, että yritystukilain nojalla myönnettävissä tuki-instrumenteissa tulee säilyttää yritystoiminnan tukemisen ensisijaisuus, ja julkisten toimijoiden hankkeet tulee rahoittaa ensisijaisesti maakuntien liittojen toimesta. Lausunnoissa todettiin myös, että aluekehityslainsäädännön uudistamisen yksi keskeisistä lähtökohdista on ollut hallituksen esityksen 47/2021 vp mukaisesti se, että alue- ja rakennepolitiikan rahastojen hallinnoinnissa maakuntien liittojen ja ELY-keskusten toimivaltaan tai keskinäiseen työnjakoon välittävinä toimieliminä ei esitetä muutoksia.

Maakuntien liittojen lausunnoissa todettiin lisäksi, että toimintaympäristön kehittämisavustuksen enimmäismäärän korottaminen tiettyjen hankkeiden osalta voi johtaa niin sanottuun tukishoppailuun eli siihen, että tuen hakijat tarkoituksellisesti pykivät hyödyntämään heille edullisempaa tukimuotoa. Maakuntien liittojen lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että maakunnan liiton ja ELY-keskuksen myöntämien avustusten tuki-intensiteetti on saman tasoinen ja katsottiin, että toimintaympäristön kehittämisavustuksen korottamisesta tulee pidättäytyä.

Maakuntien liittojen lausunnoissa todettiin myös, että toimintaympäristön kehittämisavustuksen enimmäismäärään korottaminen rikkoo valtionavustuslain peruseriaa, jonka mukaan myönnettävä tuki ei saa kattaa hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää sekä sitä, että tuen hakijan on osallistuttava hankkeen rahoitukseen. Omarahoitusta pidettiin välttämättömänä sekä alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa vaadittavan kansallisen julkisen rahoituksen kokoamiseksi että osoittamaan hakijan sitoutuneisuutta hankkeeseen. Ehdotetun 100 prosentin tuen katsottiin hankaloittavan EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman edellyttämän kuntarahoitusosuuden kerryttämistä. Lausunnoissa katsottiin, että elinkeinoelämäverkottuneiden tutkimushankkeiden osalta toimivaltakysymykset ja työjako ELY-keskuksen ja maakuntaliiton välillä kuitenkin tosiasiaa hämärtyvät.

Lapin liiton lausunnossa todettiin, että nykyisinkin rahoituspäätöksessä voidaan edellyttää tutkimustulosten hyödyntämistä kansainvälisesti, eikä rahoitusosuuden korottaminen 100 prosenttiin tuo tähän muutosta aikaisempaan verrattuna.

Lapin liiton lausunnossa todettiin lisäksi, että vaikka ehdotetuilla muutoksilla ei ole taloudellisia vaikutuksia yrityksen kehittämisavustuksiin tai toimintaympäristön kehittämisavustuksiin osoitetun määrärahan tarpeeseen, sillä on välillisesti vaikutusta siihen, että käytettävissä olevan määrärahan puitteissa tukea pystytään myöntämään pienemmälle määrälle hankkeita.

Saadun lausuntopalautteen perusteella on arvioitu tarpeelliseksi selvittää tarkemmin edellytykset toimintaympäristön kehittämisavustuksen enimmäismäärän mahdolliselle korotukselle. Jotta uuden alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden mukaisten yrityksen kehittämisavustusten myöntäminen voidaan aloittaa, on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että tukialueita ja investointiin myönnettävän kehittämisavustuksen enimmäismäärää koskevat muutokset tehdään alkuperäisen aikataulun mukaisesti ja siten, että muutokset tulevat voimaan mahdollisimman pian.

5 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 11.7.2022.